

2018/2102(INI)

23.11.2018

YTTRANDE

från utskottet för jordbruk och landsbygdens utveckling

till utskottet för ekonomi och valutafrågor

över årsrapporten om EU:s konkurrenspolitik
(2018/2102(INI))

Föredragande av yttrande: Angélique Delahaye

PA_NonLeg

FÖRSLAG

Utskottet för jordbruk och landsbygdens utveckling uppmanar utskottet för ekonomi och valutafrågor, att som ansvarigt utskott infoga följande förslag i det förslag till resolution som antas:

- A. EU:s konkurrenslagstiftning är utformad för den sekundära och tertiära sektorn.
- B. Enligt artikel 42 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) ska konkurrensreglerna tillämpas på produktion av och handel med jordbruksprodukter endast i den mån Europaparlamentet och rådet beslutar detta med tanke på jordbrukssektorns unika särdrag och betydelse. I januari 2016 inrättade kommissionen en expertgrupp (arbetsgruppen för jordbruksmarknader) i syfte att förbättra jordbrukarnas ställning i livsmedelskedjan. I den slutliga rapport som arbetsgruppen lade fram i november 2016 ingår bland annat förslag om hur insynen på marknaden ska ökas, hur avtalsförbindelserna inom livsmedelskedjan ska förbättras och hur de rättsliga möjligheterna för jordbrukare att vidta kollektiva åtgärder ska utvecklas. Med beaktande av jordbruksverksamhetens naturliga och strukturella särdrag har EU-lagstiftaren sedan 1962 alltid värnat om att ge jordbrukssektorn en särskild status när det gäller tillämpningen av konkurrenslagstiftningen, som inte kan tillämpas på samma sätt på denna ekonomiska sektor som på andra sektorer.
- C. Enligt EUF-fördraget och EU:s rättspraxis har den gemensamma jordbrukspolitiken (GJP) företrädare framför konkurrenslagstiftningen.
- D. Enligt artikel 39 i EUF-fördraget ska GJP ha som mål att tillförsäkra jordbruksbefolkningen och de människor som lever på Europas landsbygd en skälig levnadsstandard, särskilt genom att höja den individuella inkomsten för dem som arbetar i jordbruket, och genom att stabilisera marknaderna och trygga försörjningen.
- E. Framtidens GJP bör även syfta till att främja en smart, motståndskraftig och diversifierad jordbrukssektor som tryggar livsmedelsförsörjningen, för att stödja miljövård och klimatåtgärder och bidra till unionens miljö- och klimatrelaterade mål samt förbättra den socioekonomiska strukturen i landsbygdsområden.
- F. Reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken 2013, omnibusöversynen och kommissionens förslag från 2018 syftar till att stärka jordbrukarnas ställning i livsmedelskedjan.
- G. Syftet med direktivet om otillbörliga affärsmetoder mellan företag i livsmedelskedjan är att bibehålla marknadsstabiliteten, förbättra jordbruksproducenternas inkomster och förbättra jordbrukets konkurrenskraft. Kommissionens förslag om att ta itu med otillbörliga handelsmetoder mellan företag i livsmedelskedjan är ett avgörande steg i att återupprätta balansen i maktförhållandena inom livsmedelskedjan och skapa insyn i förhållandet mellan köpare och leverantör för att uppnå en mer hållbar och konkurrenskraftig livsmedelskedja, vilket gynnar jordbrukare, konsumenter och miljön.

- H. Under de senaste årtiondena¹ har priserna på insatsvaror för jordbruket stadigt stigit, medan priserna fritt gård som jordbrukare får för sina produkter har stagnerat.
- I. ”Jordbruksundantaget” har blivit alltmer relevant inom ramen för en marknadsinriktad GJP och på grund av jordbruksmarknadernas ökande globalisering, och bör fortsätta att beaktas såväl i utarbetandet och genomförandet av politik som i kommissionens och de nationella konkurrensmyndigheternas kontroll av att denna politik efterlevs.
- J. Jordbruksdelen i förordningen om finansiella regler för unionens allmänna budget (omnibusförordningen) utgör ett viktigt framsteg för GJP genom att ett uttryckligt undantag från tillämpningen av artikel 101 i EUF-fördraget anges närmare för producentorganisationer.
- K. Begäran till EU-domstolen om ett förhandsavgörande i mål *Président de l’Autorité de la concurrence mot Association des producteurs vendeurs d’endives (APVE)* m.fl. vittnar om behovet av rättssäkerhet för producenter, producentorganisationer och föreningar av producentorganisationer när de fullgör sina uppgifter², i synnerhet eftersom denna sektor kännetecknas av en mycket splittrad utbudssida, en koncentrerad efterfrågesida och av svårigheter med att kontrollera utbudet samt förutse efterfrågan. Domstolens dom avseende tillämpningen av konkurrensreglerna på producenter och producentorganisationer är av avgörande betydelse när det gäller att förtydliga de underförstådda undantagen med anknytning till producentorganisationernas uppdrag.
1. Europaparlamentet påpekar att EU:s konkurrenspolitik inte uppnår de önskade resultaten, trots att den tillämpas i syfte att försvara en rättvis konkurrens mellan samtliga aktörer på den inre marknaden med särskild tonvikt på konsumenternas intressen, eftersom den bristande jämlikheten i livsmedelskedjan utsätter jordbruksproducenterna för ett oacceptabelt tryck. Parlamentet anser att både konsumenternas och jordbruksproducenternas intressen bör placeras på samma nivå.
 2. Europaparlamentet anser att det på grund av jordbruksverksamhetens särdrag är nödvändigt med producentorganisationer för att stärka primärproducenternas ställning i livsmedelskedjan och för att uppnå GJP:s mål i enlighet med artikel 39 i EUF-fördraget, och att kollektiv verksamhet som bedrivs av producentorganisationer och deras föreningar – däribland planering av produktionen och förhandlingar om försäljning samt avtalsvillkor – följaktligen måste anses vara förenlig med artikel 101 i nämnda fördrag. Parlamentet understryker att jordbrukarnas ställning i livsmedelskedjan förstärks om de förs samman i producentorganisationer.
 3. Europaparlamentet anser att det är modellen med branschorganisationer som är den mest framgångsrika förvaltningsmodellen inom en sektor eftersom den skapar en struktur för – och organiserar utbyten mellan – samtliga aktörer inom en sektor genom en rättvis representation inom dess struktur, och genom att göra det möjligt att överföra ekonomisk och teknisk information, förbättra insynen på marknaden samt fördela risker och vinster

¹ Uppgifter från Eurostat om prisindex för jordbruksprodukter (apri_pi). Se även skäl B i Europaparlamentets resolution av den 19 januari 2012 om försörjningskedjan för insatsvaror inom jordbruket: uppbyggnad och konsekvenser (EUT C 227 E, 6.8.2013, s. 3).

² Domstolens dom av den 14 november 2017 i mål C-671/15, *Président de l’Autorité de la concurrence mot Association des producteurs vendeurs d’endives (APVE)* m.fl., ECLI:EU:C:2017:860.

på ett bättre sätt. Parlamentet anser att olika, korrekt strukturerade samarbetsmodeller, såsom denna, bör främjas av GJP för att förenkla inrättandet av branschorganisationer på europeisk nivå.

4. Europaparlamentet anser att producent- och branschorganisationers befogenheter med tanke på den nuvarande trenden måste stärkas ytterligare, så att jordbrukarnas förhandlingsstyrka i livsmedelskedjan kan komma i jämvikt med återförsäljarnas. Parlamentet anser att medfinansieringen från EU för att inrätta och driva sådana organisationer bör ökas.
5. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att främja tillämpningen av kollektiva instrument för marknadsförvaltning i händelse av kris genom verktyg som inte är beroende av offentliga medel, såsom tillbakadragande av en produkt via överenskommelser mellan aktörer i livsmedelskedjan. Parlamentet framhåller att en sådan åtgärd skulle kunna tillämpas av branschorganisationerna själva.
6. Europaparlamentet anser att införsel av produkter till den europeiska marknaden från tredjeländer som inte uppfyller samma sociala, hälsorelaterade och miljömässiga normer leder till orättvis konkurrens för de europeiska producenterna. Parlamentet efterlyser därför skydd av sårbara sektorer och en systematisk tillämpning av principerna om ömsesidighet och överensstämmelse när det gäller jordbruksprodukter i såväl framtida som pågående handelsförhandlingar. Parlamentet kräver att kommissionen ska ta med denna aspekt i förhandlingarna om Förenade kungarikets utträde ur EU.
7. Europaparlamentet betonar att tillträdet till EU:s inre marknad bör vara avhängigt av att sanitära, fytosanitära och miljörelaterade krav uppfylls. Parlamentet uppmanar kommissionen att främja likvärdighet mellan tredjeländer och EU när det gäller åtgärder och kontroller på området för miljö- och livsmedelssäkerhetsnormer, i syfte att garantera rättvis konkurrens. Parlamentet konstaterar att de högsta miljö- och djurskyddsnormerna kan innebära högre kostnader och att sänkta krav därmed kan resultera i konkurrensbegränsande beteende. Parlamentet rekommenderar att kommissionen utforskar sätt att utvidga konkurrenspolitikens tillämpningsområde för att förebygga sådan dumpning på den inre marknaden och genom import till den inre marknaden.
8. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att beakta konsekvenserna för jordbrukarna av marknadssnedvridningar som uppstår ur handelsavtal med tredjeländer, med tanke på jordbrukarnas bräckliga finansiella omständigheter och grundläggande uppgift i vårt samhälle, eftersom jordbruksmarknaderna kännetecknas av stor volatilitet för priserna på jordbruksprodukter, vilket förvärrar jordbrukarnas svaga ställning i livsmedelskedjan.
9. Europaparlamentet påpekar att de klimatrisker som jordbrukarna är utsatta för påverkar marknaden och försvagar deras ställning i livsmedelskedjan. Parlamentet påminner om att miljödumpning ger upphov till osund konkurrens enligt EU:s antidumpningsbestämmelser¹, som bland annat gäller jordbrukssektorn. Parlamentet begär att hänsyn ska tas till EU-medborgarnas intresse av och krav på ett hållbart och miljövänligt samhälle. Parlamentet uppmanar därför kommissionen att med hänsyn tagen till den inre marknadens funktion och fördelarna för samhället som helhet tillåta undantag

¹ COM(2013)0192.

från konkurrensbestämmelserna för att underlätta såväl horisontellt som vertikalt samarbete, när det rör sig om hållbarhetsinitiativ.

10. Europaparlamentet insisterar på att begreppet ”skäligt pris” inte bör tolkas som lägsta möjliga pris för konsumenten, utan i stället vara rimligt och medge skälig ersättning för alla parter längs med livsmedelskedjan. Parlamentet betonar att konsumenterna har andra intressen än enbart låga priser, däribland djurskydd, miljömässig hållbarhet, landsbygdsutveckling och initiativ för att minska antibiotikaanvändningen och undvika antimikrobiell resistens osv. Parlamentet uppmanar medlemsstaternas konkurrensmyndigheter att ta hänsyn till konsumenternas krav på hållbar livsmedelsproduktion, som innebär att ”allmännyttan” i allt större utsträckning måste tas med i beräkningen vid prissättning av livsmedel. Parlamentet anser mot denna bakgrund att den europeiska konkurrenspolitiken bör se bortom den minsta gemensamma nämnaren ”billiga livsmedel”. Parlamentet anser att produktionskostnaderna måste beaktas till fullo när man enas om priser i avtal mellan återförsäljare/bearbetningsföretag och producenter, så att priser som åtminstone täcker kostnaderna garanteras.
11. Europaparlamentet upprepar sitt förslag om att bestämmelserna i förordning (EU) nr 1308/2013 (förordningen om en samlad marknadsordning) om att införa reglering av utbudet av ost med skyddad ursprungsbeteckning (SUB) eller skyddad geografisk beteckning (SGB) (artikel 150), av skinka med skyddad ursprungsbeteckning eller skyddad geografisk beteckning (artikel 172) och av vin (artikel 167) ska utvidgas till andra kvalitetsmärkta produkter i syfte att garantera en större kapacitet att anpassa utbudet efter efterfrågan.
12. Europaparlamentet understryker att begreppet ”relevant marknad” i kommissionens analys bör omdefinieras och ses som att det avser hela den sektor som berörs, för att undvika restriktiva tolkningar.
13. Europaparlamentet betonar att det föreslagna taket på direktstöd kan inverka allvarligt på medelstora jordbruks konkurrenskraft.
14. Europaparlamentet välkomnar att det genom omnibusförordningen införs ett förfarande genom vilket en grupp jordbrukare kan begära ett icke-bindande yttrande från kommissionen för att bedöma huruvida en viss kollektiv åtgärd är förenlig med det allmänna undantaget från konkurrensreglerna i artikel 209 i förordningen om en samlad marknadsordning. Parlamentet uppmanar kommissionen att, mot bakgrund av rekommendationen från arbetsgruppen för jordbruksmarknader, förtydliga tillämpningsområdet för det allmänna jordbruksundantaget och dess sammanfogning med de undantag som planeras enligt artiklarna 149 och 152 och att därmed på ett noggrannare sätt avgränsa undantagen, så att upphävandet av tillämpningen av artikel 101 i EUF-fördraget i förekommande fall är tillämpligt och genomförbart.
15. Europaparlamentet påminner om att det individuella taket för stöd av mindre betydelse inom jordbrukssektorn fördubblades 2013 (från 7 500 euro till 15 000 euro) i syfte att bemöta ökningen av klimatdrivna, hälsorelaterade och ekonomiska kriser. Parlamentet framhåller att det nationella taket för stöd av mindre betydelse samtidigt endast justerades marginellt (från 0,75 % till 1 % av värdet av den nationella jordbruksproduktionen), vilket innebär att staternas handlingsutrymme för att stödja jordbruksföretag som befinner sig i svårigheter har minskat. Parlamentet stöder följaktligen kommissionens förslag om att

bevilja medlemsstaterna och regionerna större flexibilitet inom ramen för reglerna om stöd av mindre betydelse till jordbruket.

16. Europaparlamentet stöder kommissionens förslag om att ge medlemsstaterna större flexibilitet inom ramen för reglerna om statligt jordbruksstöd i syfte att få jordbrukarna att införa ett frivilligt buffertsparande för att på ett bättre sätt kunna hantera de uppblående klimat- och hälsoriskerna samt ekonomiska riskerna.
17. Europaparlamentet välkomnar den utveckling som uppnåtts i och med omnibusförordningen, för att underlätta tillämpningen av bestämmelserna i artikel 222 i förordningen om en samlad marknadsordning, som medger ett sådant tillfälligt undantag från konkurrenslagstiftningen. Parlamentet uppmanar ändå kommissionen och medlemsstaterna att förtydliga tillämpningen av artiklarna 219 och 222 i förordning (EU) nr 1308/2013 i syfte att införa åtgärder i händelse av marknadsstörningar och allvarliga obalanser på marknaden, eftersom den rättsosäkerhet som för närvarande råder avseende båda bestämmelserna leder till att ingen tillämpar dem av rädsla för eventuella överträdelser gentemot de behöriga myndigheternas regler i de olika medlemsstaterna.
18. Europaparlamentet understryker att en marknadsinriktad GJP bör bidra med stöd till jordbrukarna och bevilja ytterligare tidsbegränsade och helt motiverade undantag från konkurrensreglerna för överenskommelser och beslut mellan jordbrukare, producentorganisationer, deras sammanslutningar och erkända branschorganisationer, under perioder då jordbrukssektorn är hotad och samtliga medborgare berörs av de potentiella skador som försörjningen av baslivsmedel kan drabbas av. Parlamentet anser dessutom att man måste öppna upp för möjligheten att enligt artikel 164 i förordningen om en samlad marknadsordning utvidga reglerna för överenskommelser som ingåtts eller ett beslut som fattats inom en erkänd jordbruksorganisation i enlighet med artikel 222 i nämnda förordning.
19. Europaparlamentet påminner om att betydande horisontell och vertikal omstrukturering har skett, vilket har lett till en ytterligare konsolidering inom branscherna för utsäde, kemiska produkter för jordbruket, gödningsmedel, djurgenetik och jordbruksmaskiner, liksom inom bearbetnings- och återförsäljningssektorerna. Parlamentet uppmanar kommissionen att i detta sammanhang och till följd av Bayer-gruppens förvärv av Monsanto, som tillsammans kontrollerar ungefär 24 % av världsmarknaden för bekämpningsmedel och 29 % av världsmarknaden för utsäde, se till att EU-jordbrukarnas, EU-medborgarnas och miljöns intressen skyddas genom en övergripande bedömning av konsekvenserna av koncentrationer och förvärv av leverantörer av insatsvaror för jordbruk, inbegripet tillverkare av växtskyddsmedel, på jordbruksföretagsnivå, så att jordbrukarna kan få tillgång till innovativa produkter av bättre kvalitet, med mindre miljöinverkan och till konkurrenskraftiga priser. Parlamentet betonar att sådana koncentrationer och förvärv potentiellt skulle kunna skada konkurrensen när det gäller tillgång till nödvändiga produkter för jordbrukare. Parlamentet anser att handelsnormerna för utsäde och växtförökningsmaterial för mindre användningsområden bör göras mindre stränga och mer flexibla.

INFORMATION OM ANTAGANDET I DET RÅDGIVANDE UTSKOTTET

Antagande	22.11.2018						
Slutomröstning: resultat	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 60%;">+:</td> <td style="text-align: right;">31</td> </tr> <tr> <td>–:</td> <td style="text-align: right;">0</td> </tr> <tr> <td>0:</td> <td style="text-align: right;">3</td> </tr> </table>	+:	31	–:	0	0:	3
+:	31						
–:	0						
0:	3						
Slutomröstning: närvarande ledamöter	Clara Eugenia Aguilera García, Eric Andrieu, Daniel Buda, Nicola Caputo, Jacques Colombier, Michel Dantin, Paolo De Castro, Albert Deß, Herbert Dorfmann, Norbert Erdős, Luke Ming Flanagan, Karine Gloanec Maurin, Esther Herranz García, Jan Huitema, Peter Jahr, Jarosław Kalinowski, Norbert Lins, Philippe Loiseau, Mairead McGuinness, Giulia Moi, Ulrike Müller, James Nicholson, Maria Noichl, Maria Lidia Senra Rodríguez, Ricardo Serrão Santos, Marc Tarabella						
Slutomröstning: närvarande suppleanter	Angélique Delahaye, Maria Heubuch, Anthea McIntyre, John Procter, Sofia Ribeiro, Annie Schreijer-Pierik						
Slutomröstning: närvarande suppleanter (art. 200.2)	Stanisław Ożóg, Monika Vana						

**SLUTOMRÖSTNING MED NAMNUPPROP
I DET RÅDGIVANDE UTSKOTTET**

31	+
ALDE	Jan Huitema, Ulrike Müller
ECR	Anthea McIntyre, James Nicholson, Stanisław Ożóg, John Procter
ENF	Jacques Colombier, Philippe Loiseau
PPE	Daniel Buda, Michel Dantin, Angélique Delahaye, Albert Deß, Herbert Dorfmann, Norbert Erdős, Esther Herranz García, Peter Jahr, Jarosław Kalinowski, Norbert Lins, Mairead McGuinness, Sofia Ribeiro, Annie Schreijer-Pierik
S&D	Clara Eugenia Aguilera García, Eric Andrieu, Nicola Caputo, Paolo De Castro, Karine Gloanec Maurin, Maria Noichl, Ricardo Serrão Santos, Marc Tarabella
Verts/ALE	Maria Heubuch, Monika Vana

0	-
----------	----------

3	0
EFDD	Giulia Moi
GUE/NGL	Luke Ming Flanagan, Maria Lidia Senra Rodríguez

Förklaring av symboler:

+ : Ja-röster

- : Nej-röster

0 : Nedlagda röster